

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сойко Інна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Початкова школа – це перший і надзвичайно важливий етап освіти, на якому закладаються основи для майбутнього. На цьому етапі критично важливо обрати такі методи навчання, які сприятимуть соціалізації учнів та їх адаптації до сучасного світу. Сьогодні суспільству потрібні люди з критичним мисленням, здатні самостійно ухвалювати рішення, комунікабельні та готові до співпраці. Креативність, інноваційність та вміння працювати в команді – ось ключові якості, які мають стати пріоритетом сучасної освіти на початковому етапі.

Крім того, існує потреба в розробці таких методів навчання, які не просто передають знання, а й формують ключові компетентності учнів. Однією з найважливіших серед них є комунікативна компетентність. Вона включає в себе не тільки вміння ефективно взаємодіяти з іншими, використовуючи мову для вираження думок і почуттів, а й навички активного слухання, аргументації та переконання.

Відповідно до Закону України «Про освіту» [2], Концепції «Нова українська школа» [3], та Державного стандарту початкової освіти [1], основною метою є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь, а також формування цінностей, самостійності, творчості й допитливості. Саме тому, актуальною проблемою сучасної початкової школи є формування та розвиток особистості молодшого школяра. А використання інтерактивних методів навчання на уроках дає педагогам нові можливості для налагодження взаємодії з учнями. Через діалог і співпрацю в процесі засвоєння навчального матеріалу, між школярами в групах виникають певні взаємини, і від їх характеру значною мірою залежить успішність навчальної діяльності.

Для досягнення сучасних освітніх вимог, інтерактивні методи навчання стали пріоритетними. Їхня суть – в постійній активній взаємодії учнів. Серед цих методів особливо виділяється групова форма навчальної діяльності, що виникла як альтернатива традиційним методам.



На необхідності використання сучасних технологій в початковій школі наголошували українські вчені, такі як І. Бех, І. Богданова, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Дмитренко, О. Дубасенюк, В. Паламарчук, І. Підласий, В. Телянчук та інші.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Суть інтерактивного навчання в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів [4].

В умовах стрімкого розвитку технологій, освіта зосереджена на впровадженні інтерактивних технологій, які дають учням змогу активно брати участь у навчанні. Це допомагає розвивати комунікативну компетентність, оскільки створює ситуації, наближені до реального спілкування.

Інтерактивні технології значно розширюють можливості для розвитку комунікативної компетентності. Вони створюють навчальне середовище, де учні не просто пасивно слухають, а активно взаємодіють між собою та з учителем. Це може відбуватися в різних формах: обговорення, дебати, спільні проекти, рольові ігри, симуляції. Кожна з цих форм допомагає розвивати різні аспекти комунікативних навичок, а саме, по-перше, формування комунікативної компетентності є однією з ключових цілей НУШ. Молодші школярі перебувають на важливому етапі розвитку, коли вони вчаться не лише мови, а й соціальної взаємодії. Ця компетентність охоплює знання мови, здатність будувати ефективні стратегії спілкування, виявляти емоційну чуйність та емпатію, а також налагоджувати стосунки з однолітками та вчителями. Вона є поєднанням теоретичних знань, практичних умінь та особистих якостей.

По-друге, інтерактивні технології – це потужний інструмент для розвитку комунікативної компетентності учнів. Вони не лише залучають до активної взаємодії в навчальному процесі, а й сприяють розвитку соціальних та міжособистісних навичок. Використання інтерактивних методів дозволяє учням практикувати мовні та комунікативні вміння в ситуаціях, максимально наближених до реальних. Крім того, ці технології допомагають розвивати критичне мислення, навички співпраці та вирішення конфліктів – усе це ключові складові комунікативної компетентності.

По-третє, інтерактивні технології створюють гнучке й динамічне освітнє середовище, де учні стають активними учасниками процесу. За допомогою мультимедійних презентацій, інтерактивних вправ і відеофрагментів вони можуть взаємодіяти з однокласниками, вчителями та

матеріалами по-новому. Це дозволяє не лише здобувати знання, а й практикувати їх застосування в різних комунікативних ситуаціях.

Четвертий аспект – вплив інтерактивних технологій на розвиток рефлексивних здібностей учнів. Інтерактивні методи навчання дають змогу школярам аналізувати свою комунікативну поведінку, спостерігати за реакцією інших і відповідно адаптувати власні стратегії спілкування. Це сприяє розвитку самоконтролю та рефлексії, що робить спілкування ефективнішим. Учні, які активно використовують ці технології, краще усвідомлюють свої сильні та слабкі сторони в комунікації та постійно вдосконалюють свої навички.

По-п'яте, інтерактивні технології позитивно впливають на розвиток соціальних компетенцій. Оскільки спілкування лежить в основі соціальної взаємодії, учні, беручи участь в інтерактивних заняттях, вчаться не лише висловлювати свої думки, але й слухати інших, працювати в команді та враховувати чужі позиції. Це сприяє формуванню таких важливих якостей, як толерантність, здатність до співпраці та емпатія, що є вкрай важливими для успішної соціалізації в сучасному світі.

Отже, сьогоднішня школа має готувати соціально активних і креативних особистостей, здатних мислити самостійно, ухвалювати нестандартні рішення та реалізовувати сміливі ідеї. Для цього необхідно технологічно переосмислити освітній процес, щоб учні могли активно здобувати знання, застосовувати їх на практиці та формувати власну думку. Інтерактивні технології відіграють ключову роль у формуванні комунікативної компетентності учнів. Вони сприяють розвитку навичок аргументації, співпраці, використання різноманітних форм комунікації та адаптації до різних комунікативних контекстів.

Упровадження інтерактивних технологій в освітній процес дозволяє створити умови для активного та ефективного навчання, що відповідає вимогам сучасного суспільства. Однак для досягнення максимальних результатів важливо забезпечити систематичне та комплексне використання цих технологій, з урахуванням індивідуальних особливостей учнів та специфіки освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018> (дата звернення: 27.08.2025).
2. Закон України «Про освіту» (Редакція від 06.10.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 27.08.2025).
3. Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity%20education%20%20zagalnaserednya/uasch> 2016/konczepczia (дата звернення: 27.08.2025).
4. Інтерактивне навчання. <https://naurok.com.ua/interaktivne-navchannya-yak-specialna-forma-organizaci-piznavalno-diyalnosti-121369.htm> (дата звернення: 27.08.2025).